

léke: a zigazolások nyilván tartása és vizatététele a honvédegyletekhez, s innen a kérvények az intéző miniszteriumhoz az országos központi választmány közvetítésével terjesztetvén be, ugyanezáltal sürgettesék is meg elintéztetésök.

Azok a százak, akik már eddig is elutasították a zugolódást és azok az ezerek, akik a munkaképtelenség miatt még ezután folyamodnak, utasítanak el és fognak zugolódni: csak az utóbbi orvoslás útján nyerhetnének megnyugtatót, mert bizonyára még sokan vannak, akik ezután folyamodnának a nyugdíjnak nyomort enyhítő segélyéhez, habár az oly csekély is, — közhonvédekre 36 frt évi átlag — hogy alig ad csak enyhületet is.

Mit ér a menház, a mely csak 100 felvett öreg honvédnek nyújt feldicsért kényelmet? Hisz emellett még inkább meglátszik az elutasított ezerek arcán a szenvedés.

Azon 10—12 év, ami még az öreg honvédek életéből hátra van, nem megszorításokra, hanem a kedvezmények kitégítésére való, s a kormány, alkalmazott, a honvédegyleteket megalázó tétlenségre és feloszlásra kártható rendelkezésével az nem, sőt ellenkezőleg ezek közreműködésével elérhető.

Ily eljárással, amit most alkalmaznak, lehet megtakarítani valamit; lehet gyönyörködni, a kinek az tetszik — köldusok jajveszékelésén, és lehet önérzetes hősök helyett engedelmesszolgalelkeket képezni — amint már az országos közp. honvédegyleti gyűlések is mindinkább önérzet nélküli tömegekké lesznek, ahol még a választások is ugyszólván kommandó szóra menő készseges elfogadásai a központból kijelölt egyéneknek; de ezeken a vén honvédeken hova tovább csakugyan nem fog meglátszani, hogy a 48—49-diki szabad

elhatározásu hős védői a jogokat biztosító törvényeknek és a szabadságnak s bizony hova tovább annál kevésbé mutathatnak magukra a nemzedék előtt, hogy olyan példányok után képezzék magokat hü és hajthatatlan honfiakká, mint ők.

—a—r.

A képviselőház ülése.

Debreczen, november 17.

A tegnapi ülésben két záróbeszéd volt, melyeket Barabás Béla és Ivánka Oszkár mondtak el, azután még a miniszterelnök reflektált az összes benyújtott módosításokra, indítványokra és határozati javaslatokra és ezzel az elnök a szavazásokhoz tette fel a kérdést. Ez a tegnapi ülés törtérikuma.

Barabás Béla beszéde érdekes, rekapitulációja volt az egész vita alatt törtétneknek. Kiterjedt Bánffyban bpesti diszpolgárságára is, amelyre nem lehet tulságosan büszke a miniszterelnök, mert azt csak a talpnyalók nyújtják neki.

Beszéde végén felszólította a többséget, hogy tegye félre rövid időre saját érdekeit és hassanak ők is közre, hogy az ország és a nemzet jogaitól meg ne fosztassék.

Zárzó jogával Ivánka Oszkár élt még. Rövid, de nagyon hatásos nyilatkozatot tett, a leguóbb tett kijelentéseit egyől-egyig fentarija és azokra a következő viták folyamán vissza fog térni.

Most a miniszterelnök kelt fel. Már első szavaival óriási vihart támasztott. Azt mondta ugyanis, hogy az ellenzék akciója, ha látsszólag az ő (Bánffy) személye ellen irányult tulajdonképpen az alkotmány megrontására törekszik.

Ezekre a szavakra a felháborodás tomboló vihara zugott végig a Házon.

— Hazudik! Rágalmaz! Szemtelenység! Tört ki az egész baloldal.

Az ellenzéki képviselők kipirosodot arccal felugráltak a helyeikről és haragosan követelték Bánffy rendreutasítását.

Az elnök percekig cseppet, de a vihart elcsendesíteni nem tudta.

Nagy nehezen Bánffy ismét szóhoz jutott és ekkor visszazavta azt, amit az előbb mondott:

Talán öntudatlanul, de veszedelmes az önök akciója — mondja ő.

— Mi tudjuk, hogy mit csinálunk, mi nem cselekszünk öntudatlanul, mint ön, feleltek vissza neki.

Miután a csönd némileg helyreállt, kijelenti, hogy ő a helyzetet roppant komolynak és veszedelmesnek tartja.

— Ezt elhiszük! hangzott a válasz.

Bánffy látván, hogy nagy kijelentései nem igen sikerülnek, beszéde további folyamán csak arra szoritkozott, hogy az egyes hat. javaslatokra tegye meg megjegyzéseit. Egyiket sem találta elfogadhatónak, csak az Örley Kálmánékat kegyelmezett meg. Amikor befejezte beszédét, a többség is elnémult. Egy eljen se hallatszott.

Az elnök most a vitát berekesztette és a szavazások előtt föltette a kérdéseket. A mikor Örley módosítványára került a sor, (a Kardos Kálmán indítványát és Gajári Géza módosítványát a ház elvetette, Bolgár Ferencz névszerinti szavazást kérő ivet nyújtott át, a szavazást holnapra halasztó kérvénnyel együtt.)

Az elnök ennek következtében a szavazásokat holnapra halasztotta.

Az ülés végén Bolgár Ferencz és Boda Vilmos a borhamisítások tárgyában interpelláltak. Mindkét interpellációra Darányi Ignác földmivelségi miniszter rögtön felelt.

Válaszában kijelentette a miniszter, hogy a borhamisítások ellen a legnagyobb szigorral otnak eljárni. Mindkét választ a két interpelláló és velük a Ház egyhangulag tudomásul vette.

Egvégtül Asbóth János a nógrádmegyei közbiztonsági állapotok tárgyában interpellált. Ez az interpelláció azonban válasz nélkül maradt.

Az ülés után a folyosón a többséghez

— Elj nálam Iljasz, regédel együtt. Nyáron dolgozz erődhöz képest, télen pedig hízald a marhákat. Samsemagi fejheti a kanczakát és komiszt késpíthet. Ezért adok nektek ételt s ruhát. Mondjátok meg továbbá, hogy mire van szükségtek és azt is megkapjátok. Iljasz köszönetet mondott szomszédjának és így elt a feleségével együtt, mint munkás Muhamedsahnál. Eleinte nehezen ment, de később mindketen megszokták és erejükhez mérten munkálkodtak.

Muhamedsahnak előnyére vált, hogy ilyen munkásai vannak. Minthogy az öregeknek maguknak is volt birtokuk, minden munkában járatosak válának, nem lebzseltek és elkövettek minden tőlük telhetőt, Muhamedsahnak magának is fajt látni, hogy azok az emberek, kik oly magasan voltak, oly mélyre süllyedtek.

Egyszer történt, hogy Muhamedsahhoz valahonnan messziről rokonok jöttek látogatóba. Egy molláh (arab pap) kísérte őket. A gazda megfogott egy kóst s levágatta. Iljasz lehuzta róla a bőrt, megfőzte az állatot és beküldte a vendégeknek. Mikor ezt megették és theát is ittak, kumisszal frissítették fel magukat.

A házigazda és a vendégek puha vánkosokon üttek, csészékből kumiszt ittak s társalogtak. Mikor Iljasz munkáját bevégezte, elment az ajtó mellett, Muhamedsah látta őt és így szólt rokonaihoz:

— Lattátok azt az öreget, a ki erre ment?

— De mi különös van rajta?

— Ő volt a leggazdagabb mindenek között. A neve Iljasz. Bizonyosan hallottál felőle.

— Bizonyosan hallottam felőle. Hiszen hire messze terjedt.

— Nem maradt semmije. — Nálam él mint munkás, felesége pedig a kanczakát feji.

Az idegen csodálkozott, — csettintett egyett a nyelvvel; megrázta a fejét és így szólt:

— A szerencse olyan forgandó; mint a kerék, egyiket felemeli a magasba, a másikat pedig lesújtja a mélységbe. Az öreg bizonyosan epezzti magát?

— Ki tudhatja azt? Csendesesen magának él és derekasan dolgozik.]

Erre a rokon így felelt:

— Nem lehetne vele beszélni? Ki szeretném kérdezni életének folyása felől.

— Miért ne? Lehetséges, válaszolt a gazda és kikiáltott a kablakából:

— Nagyapuska, gyere be: igyál kumiszt Hozd magaddal az öreget is,

Iljasz és felesége beléptek. Iljasz köszöntötte a vendégeket és a gazdat, elmondott egy imádságot és lekuporodott az ajtó mellé, az öreg asszony a függöny mögé ment és a házi asszony mellé ült.

Iljasznak adtak egy csésze kumiszt. Ő meghajtotta magát. ivott egy keveset a felretette a csészét.

—Hogy vagy, nagyapuska? — kezdte a szót a rokon. — Ugy-e, nehezdedre esik, — mikor bennünket látsz, visszagondolni korábbi életedre, a melyet szerencsében és boldogságban töltöttél, most, amikor új szegénységben vagy? Mosolyogva felelt Iljasz:

— Ha én neszelnék neked boldogságról és boldogtalanságról, nem hinnéd el. Kerdezd meg inkább az öreget. Eg, asszonyom a mi a szíven van, az a nyelvén is, Ő bizonyosan a teljez igazságot forja mondani,

A vendég átszólt az asszonyhoz:

— Mondd, hogyan gondolkozol korábbi szerencsédéről és mostani szerencsétlenségéről?

Samsemagi így felelt a függöny mögöl: — Én így gondolkozom: Ötven évig éltünk az öregeggel. Kerestük a boldogságot és nem találtuk. És csak most, körülbelül egy év óta, mióta semmiük se maradt és munkássorban élünk, találtuk meg az igazi boldogságot. Ennél másra nem is vágyunk.

Eme szavak fölött igen elcsodálkozott az idegen. A gazda is nagyon csodálkozott és hátravetette a függönyt, hogy az öreg asszonyt láthassa. Az anyóka ott állott, keresztbefont karokkal. Mosolyogva nézett az örege és az öreg is mosolygott. És aztán még egyszer így szólt:

tarozó képviselők nagy csoportban beszéltek meg a miniszterelnök mai válaszát és sokan elítelték Bánffy szerencsétlen nyilatkozatát, melylyel egyrészt fokozta az ellenzék harcz kedvét, másrészt meg bevallotta a maga részéről is [a helyzet válságos volt].

Ülés vége háromnegyed egy órakor:

Bánffy diszpolgársága.

A főváros közgyűlésén óriási hőségben, zsufolt karzatokkal ma tárgyalták Bánffy diszpolgárságát. Mindjárt az ülés elején vihar volt, mert a főpolgármester Kassits beszéde alatt egyszerűen szavazást rendelt egy napirend előtti kérdésben. Tizen is felugrottak de Márkus kimagyarázta magát, csak tévedés volt.

Rényi főjegyző felolvasta a diszpolgársági indítványt aláírók neveit, köztük Breslmayert ki azonban kijelenti, hogy nem írta alá. Óriási zaj, büntény, büntény, kiabálják az ellenzékben, ezért legház jár, ki hamisította?

Vége a zaj lecsillapul, felolvassák magát az indítványt Bánffy nevével a többség folyton viharosan éljenez, de mikor e baze és nemzet iránti érdemét olvassák, az ellenzék gunyosan nevet.

Csiky Kálmán egyetemi tanár ajánlja az indítvány elfogadását. Bánffyról azt mondja, hogy megerősítette a nemzet tekintélyét a külföld előtt.

Polónyi: Orsovánál. Csiky: Ausztriát értettem. Azután folytatja; Ha a király iránt hódolattal viseltetünk, akkor legelső tanácsától se tagadhatjuk meg elismerésünket (tiltakozás, zúgás, nevetés.) Ezután Liptay Béla báró konstataha hogy senkise indítványozta a dolog sürgős tárgyalását, mire Csiky Kálmán óriási derűségben utó ag tezi ezt meg

Liptay a sürgősség ellen van, beszéde alatt a többség folytonos eláll, eláll, nem engedjük astruálni kiáltásokkal zavarja.

Liptay; Nem tudom miért választjuk Bánffy diszpolgárnak, azt tudom, hogy Haynau miért lett diszpolgár (óriási zaj a többségben.)

Kaas Ivor felszólalása után a sürgősséget megszavazták. A diszpolgárság ellen első szószónok Szadovszky, kit lemorog a többség. Steiger megszavazza, hogy a kisebbséget agyon kiabálják. Bánffy érdemei közé tartozik a Hentzy szobra eltávolítása, bár sok rosszat is tett.

— Igaza: mondok és nem tréfálok: egy felszázadon keresztül kerestük a szerencsét és nem találtuk meg addig, amig gazdagok voltunk. Most nem maradt semmink, idegeneknél keressük kenyereinket, így megtaláltuk a boldogságot.

— És miben áll a ti mostani boldogságotok?

— Amig gazdagok voltunk, egy órai nyugalmunk sem volt, nem beszélhettük ki magunkat, nem gondolhattunk lelkünkre, nem imádkozhattunk Istenünkhöz. Mennyi gondunk volt! Vendégek jöttek és velük a gond: mivel vendégeljük meg, mivel ajándékozzuk meg őket, hogy ne pletykázzanak felőlünk? A mikor elmentek, a béresük után néztünk. Ezek szeretetek henyelni, jobbizni enni, mi azonban a mienket iparkodtunk összetartani, és ekkép vétkezünk. Gondot okozott nekünk, hogy a farkas ne tépjen szét egy csikót, vagy borjut, hogy tolvajok ne károsítsanak meg bennünket. — Mikor lefeküdtünk, nem nyughatunk békében, hogy a bárányok nem nyomják-e agyon egymást, az éjszaka közepén fölkelünk, alig nyugodtunk meg, ismét közeledett a gond, hogy mikép lássuk el magunkat tétre abrakkal. De nemcsak ez — magunk között sem volt egyetértés.

— Ő így akart valamit csinálni, én amugy — ennek veszekedés és bűn lett a következése. Gond következett gond, vétkek vétkek után és egy boldog óránk sem volt.

Polónyi: A Hentzy szobor eltávolítása Gerlóczy érdeme, ki a Szt-György-tér szabályozása által lehetetlenné tette, hogy a szobor ott maradjon. (Folytonos kiabálások a többségben.) Ellenben a szobor eltávolítási módjauak ódiama Bánffy terheii.

Ez a legerősebb támadás a magyar alkotmány ellen. Felolvassa a hadparancsot, de mivel városnál többség, nem úgy mint a parlamentben, tisztességesen választott, azért respektáljuk a többség akaratát. Így végzi Bánffynak a diszpolgárságból nincs haszna, nekünk meg nincs kárunk. Isten áldja meg önöket. (Nagy derűség.)

A legfőbb katonai parancs.

A Hentzy szobor ügyben f. hó 16-án megjelent. Tartózkodunk ehhez kommentárt fűzni, csak adjuk magának a hadparancsnak szövegét, amely egész terjedelmében így szól s amelynek értelme és hordereje könnyen érthető egészen a dedegetett illúziók szétfozálásáig:

A IV. hadtest csapataihoz a következő hadtest-parancsnoki parancs intézettel:

Budapest, 1898. nov. 16.

1802—eln. sz.

A következőkben teljes tartalmában közzétételük a cs. és kir. hadügyminiszter részéről 5626. sz. alatt hozzám személyesen intézett rendelet a czéliből, hogy az összes tisztet azt tudomásul vegyék:

Van szerencsém Herczegségnek következő hozzám intézett legmagasabb parancsot tudomására hozni.

„Miatán a budapesti Szentgyörgy-tér szabályozását, melyen az az emlék áll, melyet én a vár védelmének elesett katonáknak fölállítottam, már legközelebb, tehát sokkal előbb kell megkezdeni, mint amikor, óhajtamhoz képest e helyen az ő felsége a császárné és királyné emléke számára alkotandó szobor fel fog állíttatni, a jelzett harcosemlék kegyeletteljes jelentőségének megvédése szempontjából a következőket rendelem el:

Ezt a harcosemléket a budapesti gyalogsági kadetiskola kertjébe kell vinni és méltóan ujjalakitva akképpen elhelyezni, hogy az ama sir fölött álljon, a melyben az illető elesettek csontjai egyesítendők lesznek.

A keresztülvitellel a negyedik hadtest parancsnokát és vezérő tábornokot, Lobkovitz

— És most?

— Most ha fölkelünk, szeretetben és egyetértés között beszélgetünk. Nincs mi fölött vitatkoznunk, nincs, ami gondot okozzon — csak egy gondunk van, hogy urunkat szolgáljuk.

Igy erőnkhez képest kedvvel dolgozunk, hogy az urnak ne legyen veszetése, hanem nyeresége. Ha a munkából jövünk, az ebéd kész, a vacsora is és kumiszbán sincs hiány.

Ha hideg van, a kályha mellett melegszünk, vagy fölveszük a bundát. Arra is van időnk, hogy beszélgessünk, lelkünkre gondoljunk, imádkozunk Istenhez. Ötven évig kerestük a szerencsét és most megtaláltuk.

A vendégek nevettek.

Iljász azonban így szólt:

— Ne nevesetek testvéreim. Nem tréfáról van szó, hanem az emberi életéről. Az öreg és én bolondok voltunk, a miért gazdaságunk elvesztése miatt sirtunk. Most megmutatta nekünk Isten az igazságot; nem szórakoztatásotokra, hanem javatokra fedeztük fel nektek ezeket.

— Ez bölcs beszéd, erősítette meg a molah, Iljász igazat mondott. Így áll ez az írásban is.

A vendégek elgondolkoztak és nem nevettek többet.

vitz herczeg tábornagyot Budapesten fogja ön megbizni.

Az összes szükséges munkálatokból felmerülő kiadások az én magán pénztáramból, amelynek igazgatójának az erre vonatkozó utasításokat megadom, — lesznek fedezendők.

E legmagasabb parancsnak megfelelő, megbízom Exczellenziádat az ő felsége által kegyesen elrendelt emlék athelyezéseivel. — Exczellenziád azonnal közölje az alantas tisztekkel és katonákkal a legmagasabb hadúrnak e nemeslelkű elhatározását.

Azt az emléket tehát, amelyet cs. és kir. apostoli felsége halás elismerésének je eül ama katonák iránt, akik hősiességükkel és kötelességteljesítésből Buda védelmében 1849-ben elesetek, olyan helyre szállíttják, a hol a derék haditettek színhelyén marad továbbra is. Valamint a serdülő katonai ifjuság szeméi előtt a vitézség és hűség soha el nem muló jele gyanánt fog állani.

Ő felsége minden katonája ezt a legkegyelmesebb elhatározást halás emlékezetében fogja megőrizni, mint a katonai erények megtisztelő kegyeletének megújuló kifejezését.

Krieghammer m. p.

lovassági tábornok.

Ez a parancs a hadtest mindegyik parancsnokságával, csapataival és intézeteivel közöletik.

Lobkovitz,
tábornagy.

Nyilatkozat a nyiregyházai, vallástanítás ügyében.

Az alábbi soroknak nyilvánosáig előtti közzétételére kértünk fel:

„Tek. Szerkesztő Ur!

A Debr. Ellenőr. f. hó 15-iki számában „A ref. vallás tanítás a nyiregyházi evangélikus főgimnáziumban” czimem hosszabb cikk jelent meg. E cikkre főgondnoki állással járó kötelességemnek fogva szükségesnek kell tartanom, hogy röviden válaszoljak. Igen kérem szerkesztő urat, sziveskedjek egy pár sorny helyet e czélra nekem lapjában átengedni.

Mindenekelőtt határozottan és erélyesen visszautasítom azt a hangot és modort, melyet referens ur használ. E hang és modor lehet cikkéhez méltó nagyfontosságú tárggyal szemben igen is alacson színvonalon áll.

Azonban referens urnak nemcsak a hangja meg nem állja a kritikát, de ténybeli állításai is elferdítésből származnak. Első, a díjlevélre vonatkozó hamis okoskodása. Azt állítja, hogy az még nem jelenti a vallástanítás kötelezettségének a lelkesíti teendők közül való törölését, hogy az egyházkerület a díjlevelet a vallástanítás külön díjazása végett visszaküldte (118—1897). Ugyan-ugyan! Hat ha a kerület elismerte volna, hogy a vallástanári teendő szorosán lelkesíti kötelezettség, vajjon akarta volna-e, hogy az külön díjaztassék? Éppen azért tette vissza a díjlevelet, mert külön foglalkozásnak minősítette a vallástanári teendőt. De menjünk tovább.

Azt hiszi referens ur, hogy nem törölte tényleg a kerület azt a vallástanári kötelezettséget? Nos há, hogy ezt megtudja, — elmondom, hogy a nyiregyházai egyháztanács a visszaküldött díjlevelet: 1896. aug. 8 tartott egyháztanács ülésén tárgyalás alá vette s mivel külön díjazást megállapítani nem tudott a vallástanári teendőt kihagyta s a díjlevelet úgy terjesztette fel. És e díjlevelet a e g y h á z k e r ü l e t 482—97 sz. v é g z e s é v e l m e g e r ö s i t e t t e.

Másik hamis okoskodása a theol. előadásokra vonatkozik. Ez hozzá meg teljesen rosszakaratu támadás is. Erre nézve azt adom tudára referens urnak, hogy lelkészünk az előadásait csak kihirdette, de mindjárt nyiregyházai állásának elfoglalása után 442—1897. sz. a. hivatalosan értesítette a theol. dekanátust, hogy előadásait elfoglaltatása miatt megtartani nem fogja.

Harmadik tendenciozus támadása az hogy lelkészünk csak külön díjazásért hajlan?

dó a vallásnári teendőket végezni. Erre először is megjegyzem, hogy külön teendőket referens ur is külön díjazásért teljesít (ha inkognitóját leveti bizonyára kitűnik ez) másodsor pedig ha itt külön díjazásról van szó, ez nem a lelkeszre vonatkozik, hanem egy újonnan felállítandó s a lelkeszi foglalkozástól elkülönített hitoktatói állásra, a mely állás teljesen a vallásnítás céljának volna szentelve.

De miket eddig mondtam, azok csak helyreigazítások. Am nyilatkozatomnak a leánye most következik. Mert nekem referens ur csak hűmez-hámoz, mindent összeheszel, de az E. T. 472 §-ról egy arva szóval meg nem emlékezik, hglott az egész kérdést ez dönti el. E §-ban ugyanis az van, hogy a nem ref. felekezeti gymnasiumban vallásnítás ellátásáról díjazásról az egyházkerület gondoskodik. Nos azt mondja meg referens ur hogy a törvény miért nincs végrehajtva? S miért nincs Nyiregyházán egy ily egyházkerületi gymn. hitoktató?

Nyilatkozatomnak végére jutottam. Mert amit többet referens ur összeheszel a «mea culpa» a «szabolcsi szocziáizmusról» a «buzgóságról» stb. ezekre engedjen meg nem válaszolok, mivel ezek nem a kérdéshez tartoznak t. i. a nyiregyházi gymn. vallásnításához. Ide csak az E. T. 472 §. tartozik. Nyiregyháza, 1868 november 16.

Nagy Lajos
ev. ref. főgondnok,

H I R E K.

* **A mai választások.** Mintha kivételként volna Debreczen városa a megszokott mindennapi egyhangú nyugodtságából. Az utcákon szokatlan élénkség uralkodik. Kocsik jönnek, kocsik mennek, melyeknek egyik végállomását a városháza nagykapuja képezi hogy oda szállítsák a szavazó polgárságot. Mert itt folyik leghevesebben a küzdelem a két jelölt között. Hogy ki kerül ki győztesen, az még mindeddig nem bizonyos. Ugy 4 óra felé el fog dőlni, hogy kiket tisztel meg Debreczen város polgársága bizalmával.

* **Az ifjuság a színészeti jubileumon.** A főiskolai akadémiai hallgatók tegnap délután fél hatkor népes gyűlést tartottak, melyen azon módokat allapították meg, hogy miként vesz részt a collegiumi ifjuság a színészet 100 éves jubileuma alkalmából rendezendő ünnepeken. A gyűlés öt tagu bizottságot választott és ez minden ünnepeken képviseli az akadémiát. Az ötös bizottságba beválasztották Kun Bélát, Sipos Bélát, Mohácsi Jánost, Kovács Kálmán és Birta Józsefet. A jubileumi banketten az ifjuság nevében Komlóssy Arthurral való előleges megbeszélés alapján Kun Béla a joghallgatók segélyegyletének elnöke fogja a hivatalos toasztot meg tartani.

* **Kérelem a jótékony nőegylet elnökségétől.** Azon urnókat, akik a legközelebbi tisztújító közgyűlésre beérkezett szavazatok többségével választmányi tagokká választottak és erről hivatalosan értesítettek, tisztelettel kérjük, hogy tájékoztatás végett kívánt nyilatkozataikat a kiszabott határidőig, azaz e hó 20-áig annyivalonkább legyenek szivesek beadni, mert a választmányi mielőbbi megalkulása, — igen sürgős teendők elintézése céljából, — mulhatlanul szükséges. Debreczen, 1898. november 16. A jótékony nőegylet elnöksége.

* **A színészeti kiállításra** ujabban a következő tárgyak érkeztek: Medgyesi Piroska urhölgy: Takácsné Katics Róza és Lendvay névjegyalaku fényképeit. Szepessy Antalné urhölgy: Blaháné és Rónai névjegyalaku fényképeit. Csomafáy Sándor ur: Hevesiné, Lendvay, Komáromi Lajos, Bethlenfalvi, Erdei Sándorné és K. Papp Miklósné Sz. Pepi névjegyalaku fényképeit. Balogh Sándor ur: Kiss Sándor volt debreczeni intendáns

a rczképét kék peluche rámban. Id. Tikos István ur: Tannerné, Blaha Lujza, Törökne Szakal Róza, Bignió Lajos és Serenyi Imre volt intendáns névjegyalaku fényképei. Dr. Nyiri Erő ur: Blaháné fiatalkori arczképe. Szabó Antal ur: Pricelle Koroélia fiatalkori aquarell arczképe oval alakú nagykeretben. Kemery Vilma urhölgy: 2 drb. emlékkönyv »Foltényiné Sz. Amáliának.« Szathmáry Péter: »Nász és sir« című könyv. Nagy Józsefné urnó: Nagy József és Rónai arczképeit barna fakereben s egy szinlapot 1862 május 3-án előadott »Hunyadi László« nagy operából. Naményi Lajos ur: Egy régi írott nagyváradi szinlapot 1802. Péterffy Beő ur: Traversz Janos és Dömjén Rózsa kabinet fényképei. Id. Szilágyi József: egy szinlap Balláné jutalmával előadott »70 év véreje« igaz történeti rajz. Tiszai Dezső: Egy ezüst koszoru »Kassa 1890« felirattal, egy ezüst serleg fedővel »Allendorf ezredesnek Arad 1884 aug. 4.« felirattal, egy ezüst fekete kávéservice é Tiszai Dezső Kassa 1887. decz. 6. felirattal, egy arany toll »1896 decz. 24. Jeza« felirattal, egy két személyre való ezüst fekete kávéservice »Aradi tisztelői 1885 decz. 15.« felirattal, egy ezüst babér koszoru, egy ezüst kucstartó és Tiszai pár makart képe. Torday Gábor ur: Egy könyv »A nagybányai mükedvelők társulatának története.

* **Temetés.** Tegnap délután 3 órakor Miskolczon nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Kun Bertalan ev. ref. püspök nejét H e t k e Johannát. A temetésen részt vett K i s s Aron püspök is aki Kun Bertalannak kor- és tanuló társa. A fényes és díszes temetést Gebauer K. temetkezési intézete rendezte.

* **Hangverseny.** E hó 15-en Ödön nap tiszteletére szépen sikerült hangversenyt rendezet a H. Hadházi tanítói zene egyesület V a r r ó Ferencz vezénylete alatt. Ezen hangversenyen részt vettek: T a t á r Gábor, K o t i Jerémias, S i m o n Károly, V i d a Károly. S ő r é s Gábor urak, akik általános tetszés közt játszottak jobb és jobb magyar népdalokat. Különösen V a r r ó Ferencz mint prim, V i d a Károly és K o t i Jerémias pedig mint szekond hegedűsök részesültek igen nagy tetszésben.

* **Napoleon egy levele.** Malmaizont, ezt a régi francia várat a versaillei kerületben a Szajna balpartján, amelyet Beauharnais Josephin 1798-ban vett meg, most restaurálják. I. Napoleon ott élt együtt Josephinnel, aki a császártól való elválása után is ott élt es ott is halt meg 1814-ben. 1870-ben sokat emlegettek ezt a várat. Itt arattak ugyanis diadalt a porosz hadak a Ducrot vezénylete alatt kirohanást intéző francziák fölött. Ennek az emlékezetes épületnek az újjáalakítási munkálatait bizonyos Ozirisra bízták, aki kiváló szakértelemmel és ügyességgel oldotta meg földadatát. A könyvtár butorainak restaurálásánál nemrég Napoleonnak egyik, Josephinhez intézett levelét találták, amely a Figaro szerint így szól:

«Josephin császárnénak Malmaizonban.
Trianon, 1813. aug. 15.

Megkaptam leveledet. Örömmel hallok, hogy jól érzed magad. Néhány napja Trianonban vagyok. Compiègnebe szándékozom menni. Rendezd ügyeidet! Ne adj ki többet 1.500.000 franknál és tégy félre ugyanannyit eventent. Így 10 év múlva 15 millió örökség marad unokáidnak. Kellemes és szép dolog, hogy az ember valamit adjon nekik és hasznukra legyen. Mondják, hogy adósságaid vannak. Ez rut dolog volna. Ne adj mindenkinek, aki kér. Ha kedvemben akarsz járni, tégy róla, hogy takarékos-ságodról kaphassak híreket. Gondold meg, milyen rossz véleménnyel volnék felőled, ha megtudnám, hogy 3 millió frank jövedelmed mellett el vagy adósdodva. Isten veled, barátom! Isfen veled!

Napoleon.»

* **Az új táblai elnök.** Bernáth Elemér, a debreczeni kir. itélőtáblának új elnöke állásába — mint értesülünk — a kir. itélőtáblának f. hó 21-én délelőtt 10 órakor tartandó teljes ülésén fog a kir. itélőtábla kerületébe tartozó bíróságok, hatóságok és testületek részvétele mellett beiktattani. Ezen alkalomból folyó hó 21-én déli fel két órakor a »Bika« szálloda nagytermében tiszteletére díszbe rendeztetik, mely már is nagyon fényesnek és látogatottnak ígérkezik. Ő meltsága egyébként folyó hó 19-én esti 8 órakor fog városunkba érkezni, mely alkalommal — mint halljuk — városunk hatósága és a kir. itélőtábla tagjai fogják őt a vasútnál fogadni.

* **Óriási tűzvész** pusztított tegnap, mint a »Kel. Ért.«-nek távirják, Jászvárosban, melynek számos emberélet is esett áldozatul. A tűz, mely tegnapelőtt éjjel a Paku-utca egyik üzlethelyiségében ütött ki, oly rohamosan terjedt, hogy reggelig egy egész ház sor, rendkívül sok üzlethelyiséggel, porrá égett. Csak a délutáni órákban sikerült a tüzet megfékezni. A romok alatt hír szerint sok ember van. Tegnap estig 11 embert ástak ki, kik közül 3 halott volt, egy férfi és egy nő súlyosan sebesültek, a többiek könnyebb sérülést szenvedtek. Közlelbbi részletek még nincsenek.

* **Szenzációs fordulat a Románia elleni pörben.** Mint említettük, a brassói Szt. Miklós egyház kárterítési pört indított a román állam ellen. Mint a K. É.-nek Bukarestből jelentik, egy ügyben szenzációs fordulat állott be. Tudvalevőleg a konzervatív párt megkísérelte, hogy ez ügyet a kormány ellen a lehetőség szerint kihasználja. Ez irányban javában folytak az izgatások a községi választások alkalmával, a midőn az összes politikai körök megépetesére tegnap reggel minden utcázarokra hirdetményeket ragasztottak, melyek nagy izgalmat keltek. — A hirdetmény Uj hamisítás cz. alatt köztette Diamandi Manoli brassói egyházi gondnok táviratát, amely szerint a Szt. Miklós egyház gondnoksága Maioreacu, Laskar és Dis-scu urakat nem hatalmazta fel arra, hogy nevében a román kormány ellen pört indítsanak. A közlelbbi részletek közlését a sürgöny levélbelileg helyezi kilátásba; de már e 3 kiváló ügyvéd ily szokatlan módon történt desavouálása is elegendő volt arra, hogy mindenféle a legkínosabb feltűnést keltse.

* **Öngyilkosságok a hadsereg körében.** A hadsereg körében a legutóbbi időben mind sürűbben előfordul öngyilkosságok felkeltek a hadügyminiszter figyelmét is. Mint a Kel. Ért. jelenti, a hadügyminiszter valamennyi hadtestparancsnoksághoz rendeletet intézett azon szigorú meghagyással, hogy minden egyes esetet alaposan megvizsgálattván, mindenkor külön külön terjesztendő hozzá a részletes jelentés.

* **Tébolyda Módoson.** Perczel Dezső belügyminiszter értesítette Torontál megye alispánját, hogy a kormány hajlandó, a módosi közokrházban állandóan 100 elmebeteg elhelyezni, ha a község a kórházat megfelelően átalakítja. A község erre hajlandó, a miniszter biztatása a polgárság körében nagy örömet okozott.

* **Hamisított borok Kolozsvárott.** Kolozsvárról írják a »Kel. Ért.«-nek, hogy az ottani rendőrség a vendéglősöknél és kormárosoknál vagon és pinczeszámra kobozza a hamisított borokat. Több esetben az eljárást a rendőrség maguknak a vendéglősöknek a kérésére indította meg, akik a pécsi borhamisításról elterjedt hírek alapján gyanut tápláltak saját, de különben jóhiszeműleg vásárolt, pécsi eredetű borozikk iránt. — Egyik vendéglős 12, 14 és 16 krért pinczébe szállított s ott átvett borait kérte megvizsgáltatni. Hetfőn 8 hordó pécsi bort foglalt le a rendőrség. Kedden egyik előkelő vendéglős 18,000 liter — szintén pécsi — borára került a sor. S így tovább a rendőrség alig bírja győzni a «finom 10—12 kros ó»-borok lefoglalását. Elvárják, hogy ez ügyben a rendőrség a legnagyobb szigorral tartja meg a vizsgálatot,

sőt amennyiben nagy a gyanu, hogy a hasonló eredetű hamisítványokkal egész Erdély el van árasztva, a vizsgálatot a vidéki hatóságok is a legszélesebb mederben megkezdik.

*** Az öreg honvédek** gárdájából ismét kidőtt egy: Hollaender Gyula 1848-9-es honvéd százados, bankigazgató halálával, aki a debreczeni 1848-9-es honvédek egy-lettel való összeköttetését nemcsak fenntartotta, hanem ennek munkás vállalkozásánál is nagy szerepet játszott, és kiváló társadalmi, vagyoni és hivatali helyzete által megengedett kedvező körülményei folytán — jól tele volt a jó es. Öreg honvéd bajtársai megilletődve vették halála híreit, a bennük élő, egymásután mihamar elmúlás gondolatával lelkükben kívánnak békés nyugalmat a sirba szálló derék bajtársnak.

A debreczeni Ipar és Kereskedelmi-bank Holländer Gyula gyászos elhunytával a következő gyászjelentést adta ki:

A debreczeni Ipar és Kereskedelmi-Bank igazgatósága fájdalommal jelenti HOLLÄENDER GYULA urnak az intézet alapítása óta harmincz éven át szolgáló munkás ügyvezetőjének f. 1898 november 17-én történt halálát, ügyfeleit és üzletbarátait a november 13-án delután 2 órakor tartandó temetésre tisztelettel meghívja.

A család pedig a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Hollaender Gyuláné, Fried Ernestine, Hollaender Gyuláné, Hollaender György István és Leó, özv. Fried K.-né, Engländer Henrietta, özv. Hercka M.-né, Hollaender R., Holländer E.-né, Pollák Borbála, özv. Fried L.-né, Markbräuter Emma és rokonságuk gyászolva tudatják, hogy szeretett férje, apja, nagyapjuk, veje, testvére és sógoruk néhai Hollaender Gyula volt 1848—49-ki honvéd százados, a debreczeni ipar és kereskedelmi bank ügyvezetője a debreczeni h. vasút és áru raktár részvénytársaságnak igazg. tagja. élete 70-dik, példás házassága 44-ik évében, f. hó 16-án hosszas betegség után elhunyt; és f. hó 18-án d. u. 2 órakor Kossuth utca 8. szám alatti lakásáról az izz. sirkertbe fog eltemettetni. Debreczen, 1898. november 17. Koszoruk mellőzése kéri.

*** A főiskolai zenekar hangversenye.** A főisk. zenekar felbuzdulva multkori hangversenye által elért sikeren, elhatározta, hogy legközelebb f. hó 23-án a városháza nagytermében ismét hangversenyt rendez. — Ez alkalommal is szerepelnek színházunk művészei közül. Amint már most is elárulhatjuk, hogy Szathmáry Árpád magán jelenettel fogja kedvre deríteni a hallgatóságot: Rajta kívül felkérték Szabó Irmát a debr. közönség naiváfiát, ki szintén megígerte közreműködését. Az ifjúság részéről Kun Béla alkalmi költeményt szaval, Kovácsi Kálmán pedig legújabb költeményeiből fog bemutatni néhányat.

*** Késelő tanonc.** B o d n á r András kőműves tanonc az éjjel B o ó z Martonné nyilvános házába akart betérni. E végből dörömbölni kezdett az ajtón, melyet csak nagysokára nyitott ki T ó t h Teréz kéjhölgy. Az ittas állapotban levő tanoncot a várakozás annyira dühbe hozta, hogy kestrántott a leány felé szurt. Szerencsére a leány észrevette szándékát, félreugrott s így a kés csak a mutató ujját sebezte meg. Rémult kiáltására kifutott a házból egy T u m a g i Béla nevű egyén, ki a dühöngő B o d n á r t csendesíteni iparkodott. Azonban a részeg Bodnár most ellene fordult s könnyen pörül járhatott volna, ha gyorsmeneküléssel el nem fut. B o d n á r garázdalkodásának csak a segítségül hívott rendőrök megerkezése vetett véget, akik aztán bekisérték. A rendőr ég a késelő tanonc ügyét átteszi a kir. ügyészséghez.

*** Igaz jószág nem vész el.** Ezt tartja a közmondás s ennek igazságát bizonyítja az alább történt eset is. Még október hóban történt hogy H a j n a l János kocsis vadonatuj

csizmája eltűnt a helyéről. Keresték, kutatták a csizma jogtalan elsajátítóját, de minden fáradozás hiábavalónak bizonyult, mert a tolvaj nem került elő. A dolog feledésbe is ment már midőn tegnap Hajnal a legnagyobb meglepetéssel constatalta, hogy az egyik járókelőnek szakasztott olyan csizmája van, mint a milyen az övé volt. Minél tovább nézte a csizmat annál erősebb lett meggyőződése is. Ezen erős gyanujának aztán egy rendőr előtt is kifejezést adott, ki ennek következtében a gyanúsított atyafit bevitte a rendőrségre. Ott aztán kisült, hogy a gyanúsító kocsisnak igaza van, mert a bekisért egyén a ki J u h o s Imre névre hallgat, — a lopás elkövetésének idejében szintén ugyanazt a gázdát Maurer Emil kereskedőt szolgálta. A lopással őt gyanúsították is annak idejében de nem találtak akkor ellene semmi terhelő bizonyítékot. Juhos miután a »corpus delicti« megcáfolhatatlanul bizonyította bűnösségét, bevallotta a lopást. A rendőrség egy ideig fogva tartja a pörül járt tolvajt.

*** Elkobzott német zászló.** Már hirdadtunk a temesvári esetről, mely annyiból állott, hogy Erdélyi Károly, az államvasutak szegedi üzletvezetésének titkára elkobozta az államv. alkalmazotak betegsegélyező egyesületének zászlaját, mert azon német felírás volt. Az eset a következő: Az államv. alkalmazottai temesvári betegs. és temetkezési egyesületének zászlaja még a Bach-korszak idejéből származik. A zászlón az egyesület német címe olvasható, alatta: »Viribus unitis.« Az egyesület már évekkel ezelőtt összeültökzésbe jött a hatósággal, amennyiben illetékes helyről az egyesület német alapszabályai és ügyvezetése ellen tiltakoztak. Ekkor elhatározták, hogy az egyesületi zászlót nem használják s legközelebb új magyar feliratot csináltatnak. Az üdvös határozatot azonban nem hajtották végre. Az egyesület továbbra is csak a német feliratú zászlóval vonult ki temetések és más ünnepélyek alkalmával. A szegedi üzletvezetés figyelemztette az egyesületet, hogy ha tagjai a magyar államvasutak alkalmazottai, ne használják ezt a német jelvényben magyarellenesnek nézhetik az egész jótékony célú intézményt. Az elnökkel nem igen törődött ezzel a figyelemztetéssel, így az Erzsébet királyné lekiűdvéért rendezett gyászistentiszteleten a zászlóval vonultak ki az egyesület tagjai. Az üzletvezetésnek bejelentették ezt a dolgot s utasították Erdélyi titkárt, hogy illően tüntettesse el a szóban forgó zászlót. Erdélyi Károly szó nélkül elvitette a zászlót.

Nos aztán — eső után köpenyeg — a germanizáló törekvésekhez ragaszkodó egyesület gondolt egyet, visszakéri a zászlaját azzal az ígérettel, hogy a német felírást magyarral cseréli ki. Ha ugyan ezt az ígéretét is nem egy tartja meg, mint tartotta meg a régít.

*** Tisza Kálmán — a gavallér.** A napokban történt, hogy Tisza Kálmán Nagyváradon volt és a polgármesterrel és több notabilitással együtt a vendéglőbe ment vacsorázni. Mihelyt helyet foglalt, azon óhajának adott kifejezést, hogy teremtsék elő Hamza Miskát, mert ő nagyon szereti hallgatni. Hamza mashol volt lefoglalva, de hát hogy ha Tisza Kálmánnak kell muzsikálni akkor bizony elmegy ő is. Muzsikált is Hamza Miska egész éjfél-tájjig. Akkor egy gondolkodott, hogy jó lenne talán tányérozni. Körül is járt a tányérral. Főispán, polgármester és a többi az őt és tíz forintcsokot csak úgy dobálták a tányérba. Mikor végig járta a társaságot végre Tisza Kálmánhoz ért.

— No! most jön a java! — gondolta magában Hamza Miska.

A gavallér exellenciás benyul az egyik, majd a másik s a többi zsebebe, s úgy tesz, mint a ki a tárczáját nem találja.

— Ejnye no! hát hol van?

Végre becsyul a mellényzsebébe, kivész egy kis tárczat; keresgél enné és nagy nehézséggel elővesz belőle — egy koronát. — Megnézi elől-hátul s nagylelkűen ráteszi Hamza Miska nyelét egyet s meghajította magát. A társaság hüledezik. Eddig van a nóta a Tisza Kálmán gavallérságáról. Ugy emlékszem nekünk, hogy mikor Tisza István húzta az országnak, ő sokkal drágábban fizettette meg magának a Hamza Miskának kevésbé kedvverítő művészetét.

*** Promotio sub auspiciis regis.** A király f. évi november hó 6-án kelt legfelső elhatározásával, legkegyelmesebben megengedte, hogy a nevét viselő kolozsvári tudományos egyetemen az 1897—98. tanévre szőlőlag kivételesen ketten és pedig Erdélyi Lajos bölcészeti doktorjelölt és Boér Elek államtudományi doktorjelölt »sub auspiciis Regis« avattassanak doktorokká s egyuttal Zsilioszky Mihály dr. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi államtitkárt felhatalmazta, hogy nevében közbenjárjon a legfelsőbb védnökség alatti eme doktorra avatások a nevezett királyi képviselő által később meghatározandó képviselő által később meghatározandó napon fognak végbementi.

*** Miután még néhány szabad órá van,** tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy ének, zongora és hegedűtanításra növendékeket elfogadok. Tisztelettel Hitesy Lajos zenedei tanár. Rákóczy-utca 4.

*** Katonai hangverseny.** Ma csütörtökön este 8 órakor a Magyar Király kávéházban válogatott műsorral házi ezredünk zenekara hangversenyt rendez, a mennyiben közönségünk a zenében is a változatosságot szereti, alkalma nyílik felváltva a katonazenében is gyönyörködhetni.

x Dr. Sichernmann Adolf fogorvos lakását Kossuth utca 9. sz. a. Kárdos-ház földszintjére helyezte át.

x ??? Mit vegyünk férfiaknak Karácsonyra? Határozottan a legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándékok férfiak részére Schwartz Daniel tejtékpipa-metsző üzletében a Bika szálloda épületében kaphatók: u. m. csakis valódi tejtékpipák és szipkák minden alakban és árban, valamint borból pénz, dohány- és szivar-tárczák, séta-pálczák ezüst fogantyúval már 4 főtől kezdve, sakk- és dominó-játékok a legjutányosabb árban. Kérem a n. é. közönséget, hogy monogramos és cimerez pipákat, valamint szipkákat szíveskedjenek mielőbb megrendelni, hogy kellő időben elkészülhessenek. Kiváló tisztelettel Schwartz Dániel.

Színház.

«A bagdadi hercegnő» Du mas-fils híres darabja szép közönséget vonzott tegnap este a debreczeni színházba. S az előadás meg is érdemelte, hogy megnézzék. Az est hősnője K o m j á t h y n é volt, kinek előadása még azok előtt is művészi magaslaton állt, kik Helvey Laurától látták e szerepet. Igaz volt haragja, megvetése, tévedése és gyermeke miatti megtérése. Művészetét zajos tapsok intalmazták. K o m j á t h y Nourvadi alakját hűséggel igyekezett megjátszani noha csak részben volt Nourvadi, részben pedig K o m j á t h y János. O d r y elfogadható Jean de Hunt mutatott be. S z é k e l y Richard közjegyző kis szerepét is a töle megszokott művészetével játszotta meg és megmutatta, »ex ungue leonem.« F e n y é r i, T a n a y, B a r t h a, jól játszottak mint rendezés szoktak s emeltek az ensemble színvonalát. Különös dicéret illeti a kis Serfőzy Ilonkát szabatos játékáért, mely egy nagynak is érdemére vált volna.

Komjáthy ötezer forintja. Szeged város tanácsa tegnap határozott Komjáthy János

visszalépése és 5000 frt foglalója felett. A szegedi tanács tudomásul vette Komjáthy visszalépését s az ötezer forintot a szerződés egyoldalú felbontása után a városnak ítélte oda. A tanács e végzésnek indoklásában kiemeli, hogy Komjáthy kötelező alakban tett ajánlatot s a jogilag kétoldalú szerződéstől az egyik fél nem lépett vissza s az ötezer forintot foglalónak tekintik, minthogy azt biztosítésként kötötték ki s így jelleggel is fizette azt le a pályázó. Az egyik fél hibájából megszakított szerződési viszony folytán az ötezer forintot a tanács a városra szállottak mondja ki. A tanács egyuttal felkérte a színházi bizottságot, hogy a színház bérbeadására sürgősen intézkedjék.

Vendégek a színészeti jubileumon. A debreczeni színészet százéves jubileumára nap-nap mellett érkeznek a jelentkezések. Ujabban E. Kovács Gyula, Zilahy Gyula — a kedves Z-ül, — Tiszai és neje Ellinger Ilona, s Naményi Lajos, a nagyváradi színészet történetének írója tudatták, hogy jelen lesznek a nemzeti kultúra eme nagyszabású ünnepén. A nagyváradi Szigeti Társaság pedig valószínűleg Rádli Ötön elnök, Gyálókay Lajos és dr. Adorján Ármán által képviselteti magát.

IRODALOM.

„Keresztység és tudományos műveltség” tanulmány Dr. Márk Ferenc okányi ev. ref. lelkészétől. Debreczen. 1898. VIII-ad rétt. 28 lap. Ez alatt a cím alatt vettünk egy vékony füzetet de tartalmában gazdag munkát fenti szerzőtől. M ként szerző hivatalos állásából is következtethető: keresztényen vallásos tartalmu ez; de különösen alkalomszerűvé is válik azáltal, mert a tudomány bámulatos fejlődésében oly elbizakodottá lett, hogy azt mondja: „bejártam a világot és nem találtam meg benne az istent s e kevélységében a Keresztység értékét megtagadja mai napság s legfelebb tudatlan vénasszonyok es kiskorú gyermekek számára valóban „allitja”... persze némely önmagának és bámulóinak ilyenekben tetszelgő lap.

A ki a Keresztység belső lényegét és czélját ismeri, történetét az emberiség előhaladása s társadalmi építésében elfogulatlanul szemléli — a műtben és figyelemmel kíséri a jelenben: bevallja, be kell vallania, hogy a keresztység sehasem hasonlott meg a udomanynyal, sőt meg nem hamisított mivoltában vezette, segítette a tudományt. Mindenekfelett pedig az emberiség műveltségének erkölcsi társadalmi kedvező alakulásának zászlóvivője sőt kultorrása volt. Mind e nemes és megszentelő erő nem gyengült még ma sem sőt nem gyengül meg soha, hacsak az emberiség magas melóságát megtagadni, állatíságra sűj-jedni nem akar, a mindent tényekre építeni akaró pozitívizmussal. Mert az elkevélyedett észhez oly közel van az állatíság. A tudomány, amely mindent kezzel akar megfogni, mellőzi a keresztység elveit — a testi és ideigvaló világra tekint: valóban is csak a porban marad; lehet anyagilag gazdagító eszköz, de azzá nem lehet, amivé a valódi tudománynak lenni kell: ideig és örökkelvő böldegítőjává, a sorssal kibékítőjévé az emberiségnek, ha csak azzal a meg-nemesítő erővel a kereszténységgel karöltve nem jár.

Dr. Márk Ferenc a kereszténységet és a tudományos műveltséget is olyannak követeli, hogy egymással karöltve haladjanak és hogy így haladtak és haladhatnak is, azt széleskövű olvasásból vett bizonyítással és mindakettővel való mély érzésen alapuló rokonszenvével mutatja meg s a mi ilyen komoly tárgyiásnál ritkaság számba megy, — unalmat nem okoz, sőt a figyelmet mindvégig leköti, vezetve vég szavaival a tudományos lelkész refrain-jére: „Soli Deo gloria” akit a természet legbensőbb és legalaposabb ismerője sem tagadhat meg, mint minden létel principiumát.

Ajánljuk — szívesen ajánljuk olvasásra a komolyabb olvasmányok iránt is érdeklőd-

nek és elolvasása után talán azok is hajlandók lesznek a komolyabb tartalmu iratok olvasására, akik ne alán eddig olyanoktól irtóztak.

Ára nincs feltéve. Talán nincs is, de van czéja, amely tisztelőre méltó, az meg, hogy C s i k y Lajosnak ajánlva, a barátságának is van szentelve: „még rokonszenve-sebbé teszi e füzetkét.

Háztartási Napló. Családi vizsályt legtöbb esetben a háztartásra kiadott (férjek szerint) rengeteg pénz idezi elő. A most megjelent Háztartási Naplóban minden szükséglet külön rovatban van megnevezve, ennél fogva kevés fáradsággal csupán a kiadott összeg bejegyzése által módjában van minden házi-asszonynak kimutatni és meggyőződni, hogy kiadásait a szükséghez képest és a megengedhető korlátokon belül eszközölte-e. Világosan látja, hogy naponként egy-egy háziasszonyra, gyógykezelésre, ruházat, szórakozás, jótékonyra, egy-egy gyermeknevelésre, külön-külön mennyit adott ki, ezek alapján a jövő havi kiadásait könnyebben oszthatja be. Még igen sok hasznos jegyzéklapot tartalmaz a „H. N.”

A többek közt a mosásba kiadott ruha jegyzékét egész évre. Családi összeköttetések, a családban előfordult születések, házasságok, halálozások és egyéb családi események feljegyzésére. Konyha receptek gyűjtésére; ez természetesen idő múlva a háziasszony legjobb szakácskönyvét képezi. Megrendelhető minden könyvkereskedésben 1 forint előleges be-küldőjének bementve küldi a H. N. kiadóhivatala, M., Szigeten Postafiók 75 sz.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonátözsde.

nov. 16.

készárüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg
Bánsági	76	—	80	00.0—00.00
„	77	—	81	00.00—00.00
„	78	—	82	—
Tiszavidéki	79	10.15—10.25	—	10.65—10.69
„	76	10—10.05	80	—
„	77	10.10—10.20	81	00.00—00.00
Festvidéki	78	10.25—10.30	82	10.50—10.55
„	79	9.90—10.15	—	—
„	79	10.20—10.10	80	—
Fehérmegyei	76	10.15—10.20	81	10.55—10.60
„	78	10.30—10.35	82	—
„	79	9.85—9.85	—	—
Bácskai	76	10—10.05	80	00.00—00.00
„	77	10.10—10.15	81	00.00—00.00
„	78	—	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	—	—
„	78	—	80	—
„	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilogram
Búza elsőrendű	uj 70—72	8.05 8.10
„ másodrendű	—	8. — 8.05
Árpa takarmánynak	60—62	6.20 6.50
„ égetni való	62—64	6.80 6.80
„ serfőzdei	64—66	7.80 8.20
Zab	39—41	5.75 5.70
Tengeri búzai	uj	5.55 5.35
„ más nemű	—	12.25 12.75
Repce búzai	—	—

Sertésvásár.

nov. 16.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai nehéz páronkint 320 kilogrammon felüli párja 54—55 krajczárig, közép (p. kint 251—35 — kilogramm súlyban) 55—56 krajczár Könyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) 53—54 krajczárig.

Sertéslétszám: 1898. évi nov. 14-én — volt készlet 37.147 darab, 1898 nov hónap 15-én felhajtott 555 drb, 1898 nov hónap 15-ik napján elszállított 280 darab 1898 nov. hó 16-ik napjára maradt készlet ben 37.422 darab. — A hizott sertés üzlet-irányzata lanyha.

A korai burgonya termesztéséről.

A korai burgonya termesztése csak akkor fizeti ki magát, ha a burgonya már má-

jus közepén, vagy végén piacra hozható, de ekkor azután nagyon kifizeti magát. Ha szabadban akarunk természetesen korai burgonyát, azt nedves hideg talajba bizonyára nem fogjuk elültetni. Okvetlenül mélyen művelni, porhanyó, meleg és jó erőben levő talajra van szükség, a mely ha lejtős, déli lejtővel bírjon, de mindenesetre védett legyen. A talajt ősszel korhadt trágyával erősen meg kell trágyázni, s azt azonnal alászántani, vagy alakapálni. — A talaj tavvsszal, lehetőleg extirpátorral ismételtén megmívelendő. Ekkor aztán 40—50 cm-nyi távoiságban barázdák vonandók és pedig úgy, hogy két-két barázda közé kerüljön a kiásott föld.

A barázdáknak legalább 30 cm. mély-égűeknek kell lenni, hogy azok 25 cm-nyire rothadt lombbal, vagy lótrágyával, s csak ennek hijával érett istállótrágyával megtölthető legyen. Ezen trágyarétegre 4—5 cm-nyi vastag földréteget huzunk, erre fektetjük a burgonyát, a mire ismét 4—5 cm-nyi vastag földréteget hintünk, tanácsos arra a földrétegre, a melyre a burgonyát lefektettük, csontlisztet vagy szuperfoszfátot és kálit kihinteni. miáltal a burgonya fejlődése igen gyorsítottatik.

Ritkán lehetséges azonban a burgonyát április eleje előtt elültetni. Hogy tehát a csi-rázási időt megtakarítsuk, czélszerű a burgonyát már pinczében előre csiráztatni, s a kiültetésnél arra vigyázni, hogy a csira vagy a gyökhajás ne ne töredezzék, mert ez tovább fejlődésüket meggátolná. Tapasztaltott pedig, hogy a hosszukás burgonyák labban fejlődnek, tanácsos, tehát csakis gömbalaku, korai burgonyákat vetőmagul használni. Ha metszett burgonyákat használunk vetésre, csakis keresztbe metszessük azt s a metszlapot fektessük a földre, ellenkezőleg nagyon sok tönkre megy.

A fejlődés siettetésére több éven keresztül nagyon czélszerűen használok a chilislétrom oldatot. Egy locsoló vizbe három marok chilislétromot tesztek, felkavárom míg feloldódik s ezzel öntözöm meg a már levél-lel bíró burgonyát. Ezt az eljárást háromszor ismetlem 10—10 napi időközökben s mindig én jelenek meg először friss burgonyával a piacon.

Széna, szalma, takarmány. A hetivásáron széna és szalmában közepszerű behozatal és kis kereslet volt. Eladatott: Közép-minőség jobb és elsőrendű szénát 2.60—3.00. Muhar 3.20. Alom szalma 1.50. Zsup szalma 1.90. Szecska 2.10 100 kiló szerint fuvaronként házhoz szállítva.

Préselt széna 200—240, préselt szalma 120—140 100 kiló a József fővárosi pályaudvaron. — Gabona neműek: zab 575—610, tengeri 540—555. Rozs 8—815, árpa 650 frtig.

CSARNOK.

Mirtus.

Irta: **Molnár Ferencz.**

Némán ülünk itt ketten a szobában. Seff ur, meg én. A lámpa még nem ég, ugy ereszkedik ránk lassan a borulat, a bizonytalan homály ezen a téli alkonyaton.

A kandalló előtt ülök, de ott sincs tűz, be se fűtötek. Hidegséget lehel minden és én is fázem, mint minden átvirrasztott éjszaka után.

Nagy idomtalan foltta mázolódik szét a sötétben a köver Seff ala ja. Ott ül magában görnyedve a pamlagon, és szinte összeolvad azzal az ócska barna butorral.

Es most következnek a viláosság meséje itt a borongó félsötétben, amint njra előtűnik előttem. Mintha szürkéből fehérre világosodó gomolygással törne elő ebből a hideg alkonyathból az a mese, a fány, a templom a nász-nép, a táncz...

Es mintha meleg ragyogással suhogna itt mind a szobában...

A mama fekete selyem ruhában volt, puderes az arca, a haja. Izgatottan járt-kelt rakosgatott.

— Még mindig nem öltöztél fel? kiabált be a lányhoz a másik szobába, aztán, hogy valami érthetetlen felelet jött, maga is bement segíteni a menyasszonynak.

— Jézus, csak ennyire vagy még? — szólt kezeit összecsapva az ajtóban.

Aztán belibegett és megfordította a kulcsot a zárban.

Csend lett a szobában egyideig, csak ruha subogás, selyem gyűrődése hallatszott ki az ajtón, meg néhány tördösött siettető szó.

— Hamar . . . ezt följebb . . .

Óvatosan kinyitotta az ajtót, és belépett a szobába Seff ur. Kövéres ember Seff ur, csomókba borzalt szőke haja, nagy szőke képű hivatalnok. Körülnézett és vonogatta a vállát. Aztán az ajtóhoz osont és igen finoman, halkán megkopogtatta:

— Nagysád! . . .

— Ki az?

— Én. A Seff. Siessenek nagysádkám, Elzacska is, már menni kéne. Tíz óra . . . A kocsik lenn vár . . .

Izgatottan szólt benn Elza a leány:

— Ugyan hallgasson! . . . Most maga miatt eltéptem ezt a tüllt, Seff . . . tüzzetek össze, hamar! . . .

Künn, az üres szobában behuzta a nyakát a kövér, szelid Seff, mintha előtte állana, az a nagy délczeg leány és ránézne úgy, ahogy szokott, ajkát bigyesztve, és a mellett kaczerán, pillantva a szeme sarkából feketén, izzón.

— Kérem . . . kérem . . .

Alázatosan mondta ezt és kisetelt, hogy a kocsik után nézzen. Am előbb megállott a szoba közepén és lenézett az ablakon az utcára, Lent sorban állottak a fiakkerek és ahogy elrévedezett fölöttük vizes laza pillantása látszott, hogy faj valami a kövér Seffnek, valami nagyon faj neki.

Künn parancsolt, intézkedett csapdosta az ajtókat.

Aztán mind türelmetlenebb lett, visszajött, izgatottan cibálta elő szép aranyóráját, de nem mert sürgető szót kiabálni az öltözőbe. Csak vonogatta a vállát, majd lebecsátotta a két karját és a földre bámult, úgy, ahogy ők szokták, a Seffek, a kik nem tudják megérteni, miért megy nőül mászóhoz a leány, amikor ők tíz év óta szeretik. Mindvégig is szeretni fogják, úgy érzik.

Csak bámult a földre és egészen apatikus lett. Aztán szomorú érzés emelkedett a mellében és egészen kipirult, szomorú lázban égett az arca. Szepegett is, mint a kis gyerek a sírás előtt rángatózó mellett.

Nagy robajjal a mama törtetett át a szobán hadarva, sietve:

— Mit bámul itt, Seff. A leányom rögtön jön! Jézus Mária, a keztyűm! Seff a keztyűm . . . Ne bántsa itt van a zsebemben . . . Mari, Mari . . .

Már el is tűnt: valami nehéz, közönséges parfüm uszott utána. Az ajtó nyitva maradt és a menyasszony fehérben, fátólosan jön kifelé. Mint egy jelenség, büszkén egyenesen, azoknak a lányoknak a büszkeségével, akik előbb mennek férjhez, mint a barátnők.

A kövér Seff érezte, hogy ez az utolsó pillanat Istenem, tíz év óta szereti, együtt játszottak, nevelkedtek és most még csupán egyetlen pillanat van hátra. Az, mialatt a szobán keresztül megy. Mert aztán már elvisszik és szakad, roppan megdől valami a szegény Seff együgyű gyerekszívében.

Rángatóni kezdte ritkás szőke haját és furcsán fintorodott az arca. A szeméit nagyra meresztette és úgy pislogott, talán könnyezett is szegény.

— Nagysád . . . Elza . . .

Ezt motyogta: hogy miért, nem tudta. De mondani kellett valamit, mert az az utolsó pillanat. A lány mosolygott, ezuttal szelidebben, több szeretettel és ez még jobban fajt a kis kövér figurának, a ki ott ügyetlenkedett mellette.

Aztán halkán szólt:

— Seff ur, kísérjen le.

Máskor örült kapkodással nyujtotta volna neki karját; most csendesen állott és valami nagy, rekedt sóhajítás szakadt föl a melléből. Érezte, hogy most erős lesz, de még nem tudta, hogy mit fog tenni. Elveszett körülötte minden, csak a fekete lány állott ott fehér sugárzásban, mirtus koronával a fején, úgy mosolyogva, mint a Madonna, mielőtt még anya volt. Nem büszkén, de áradó édes szelidséggel.

Aztán hörögve, piros arczczal tördöste a szót a kövér, frakkos ember.

— Elza . . . csak egy virág . . . egy mirtuszvirágot . . . adjon . . . egy szálat . . . csak . . .

És nem mert utána nyulni.

A leány egy kicsi bimbót tépett le vállabonnan a ruhájából és neki adta. Aztán ő is elszomorodott, mert látta egyszerre itt ebben a rángatózó, kifejezéstelen arczzban tiz esztendőnek nyomoruságát, megaláztatását,

— De ne sirjon Seff, Istenem egy harmincz éves ember . . . no Seff!

— Nem nem.

Hadart, azt se tudta, mit beszél Seff Csak eldugta a zsebébe a virágot, nyujtogatta a nyakát és karját tartotta a leány felé. Majd nyugodt hideg színtelen hangon szólt:

— A kocsik már itt van.

Ilyet mond az, aki megcsókolta a más feleségét és perc múlva bejött valaki a szobába.

Ugy szerette volna azt hinni a szegény Seff, hogy ez a lány vétkezett most ő miatt, amikor virágot adott neki

Mosolygott, boldog volt egész délután, meg éjszaka is, hogy tánczoltunk az ebédőben mind az egész násznép. Berendezkedett, gondoskodott mint mindig, ő kísérte le éjjelkor az új párt a kocsihoz is, takarót tett a lábukra és megmootha a kocsinak a czímet. Vidám volt és büszke a titkára. Naiv gyereklelkével azt hitte, hogy már vétkezett vele, miatta a lány és oly nagyon szerelmes volt, hogy magában mosolygott a vőlegényen.

És most itt ül a sötétes alkonyatban, hogy ránk borul a hideg feketeség és zümmög a szél a kályhában, ott gubbaszt az ócska pamlagon, magába esve, némán. En már félig alszom, nehezül a szemem pillája, csak úgy látom elmosódva sötét, nagy nehéz foltnak az ablakját.

De hallom, amint elkezd csuklani visszafajtván sírni, görösen szivetrázóan, mint a harmincz éves emberek sírnak, akik önmagukat csalták meg egy szál virággal.

Törlesztéses jelzálog kölcsönök

helybeli bármely utcában fekvő rendes bér vagy lakházakra legjutányosabban és legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók

Fodor Jenő

bankbizományi irodája, Hunyadi és Barna utca sarok (Kornis-ház).

Ugyanott földbirtokokra is legelőnyösebb kölcsönök eszközölteknek.

Nem kell eldobni a viselt ruhákat,

mert én azokat úgy ki tudom javítani és tisztítani igen olcsó áron, hogy azokat kimenőnek is lehet használni. Mindenemü átalakításokat is elvállalok olcsó árban.

Roznay Ignác,

Piacz-utca 66.

Mi az

Schapirograph?

A Schapirograph egy felülmúlhatatlan sokszorosító-készülék, levelek, úgydarabok, kották, rajzok, étlapok stb. stb fekete nyomásbani önálló költség nélküli másolására. A készülék kezelése minden laikusnak bámulatos egyszerű, az eredmény elmaradhatatlan és biztos. Egy papíron tentával előállított írás vagy rajzból a legkönnyebb módon körülbelül 150 l vonatot eredményezhetni. Egy Schapirograph ára 15 forint. — Kivánatra hajlandó vagyok egy Schapirographot próbaképen használatra 4 napra bérmentesen megküldeni és visszaküldés esetére nem igényelek semmiféle kárpótlást csak a készülék bérmentes visszaküldését kívánom. Prospectus ingyen.

Vezérképviselő: Frítz Pohl Wien, I. Rudolfsplatz 13.

Örök áron eladó vagy bérbe kiadó

(az Elepi pusztán, ugynevezett Fertői lapos)

48 és fél nyilas

szántó és legelő föld.

Értekezhetni felöle Rickl József Zelmos üzletében, vagy a tulajdonos özv. Fabriczius Gézanénál, Széchényi-utca 31.

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT VÉGKIÁRULÁS.

Női divatáru és felöltő üzletemet

végképpen megszüntetem, e végett a még raktáramon levő újonnan érkezett nagymennyiségű

divatárukat, felöltőket és bundákat

a mai naptól kezdve minden elfogadható áron végképpen kiarsítom. Aianlom ezen kedvező olcsó bevásárlási alkalmat a tisztelt közönség figyelmébe.

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás!

Raktáron vannak:
fekete és színes ruhakelmék és selymek, flanel kazán és mosóveledek. Karton, batist és atlasz szatínok, posztó, berliner és selyem kendők, ágy és asztalterítők, Szatin és atlasz paplanok, vászon és sifonárak, plüsch, bársony valamint **KÜLÖNBÖZŐ RUHADISZKÉK ÉS HOZZÁVALÓK.**
Női és gyermek felöltők, plüsch kabátok, szőrme gallérok és bundák dus választékban feltűnő olcsó árban.

ROTT L. Debreczen, Főpiacz.

Király Miklós alkalmazás, tudakozó és közvetítő intézete. Az egész ország területére kiterjed. Melléklendő 50 kr. levéljegy. Németajku bonneék és cselédség, stb. állásokra. Resiczabánya, fő-utca 136. szám.

A védjegyre tessék vigyázni!

Máriazell
gyomorcseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfútság, savanyu, felbűffogés, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörccs, szűkölés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a mennyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorhoikáknál.

Említett bajoknál a **Máriazell gyomorcseppek** évek óta kiünöknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Carl Brady, Apotheke zum »König von Ungarn«
Wien, I. Fleischmarkt 1.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-tára Budapest. Király-utca 12. sz.

Kapható Debreczenben: Göllt Nándor, Tóth Béa, Mihalovics István, Dr. Róthsebek V. Emil, Tamássy és Balázs gyógyszerészeknél. Diószegen: Vaday Ignác. Ér-Mihályfalván: Máray István. Hadházon: Farkas Ödön. Kabán: Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.

A Zala-Drill vetőgép diadala.

Örömmel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy Zala-Drill sorvetőgépünk a maros-torda vármegyei gazd. egyesület által a földmívelési m. kir. miniszter támogatásával Maros-vásárhelyen rendezett általános gazdasági kiállításon az összes bemutatott vetőgépek közül az

első díjat

és talaj művelő és egyéb gazdasági gépeinkkel szintén

az első díjat

s mindegyik díjhoz

1-1 arany diszoklevelet

nyert el.

Az erkölcsi diadalon kívül az anyagi siker sem maradt el, a mennyiben Marosvásárhely és vidékének nagy gazdaközönsége számos megrendelésben részesítette gyárunkat.

Tisztelettel **Klein Jakab,**

a Weiser J. C. Nagy-kanizsai gépgyárának debreczeni üzletvezetője

Meghívás

Az „István“ gőzmalom társulatnak

1898. november 20-án délelőtt 10 órakor

Debreczenben, a városháza nagytanácstermében tartandó.

rendkívüli közgyűlésére.

TÁRGYSOROZAT:

Igazgatósági javaslat az »István« gőzmalom fennállásának 50-ik évfordulója megünneplése tárgyában.

Debreczen, 1898. november 3.

Felhívatnak azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni és szavazati jogukat gyakorolni kívánják, hogy igazoló jegyeiket — az alapszabály 27. cikke értelmében — f. évi november 18. és 19-én délelőtt 10—12 óráig, délután 2—4 óráig a társulat Kossuth-utcai irodájában átvenni sziveskedjenek.

Az igazgatóság.